

SÈRIE 4

OPCIÓ B

En fi, si encara hi ha homes a qui les raons que he presentat no han convençut prou de l'existència de Déu i de l'ànima, vull que sàpiguen que totes les altres coses de les quals pensen que potser estan més segurs, com ara que tenen un cos, que hi ha astres, i una terra, i altres semblants, són, això no obstant, menys certes. Es veritat que tenim una seguretat moral d'aquestes coses tan forta que el dubte sobre la seva existència semblaria una extravagància. Tot i això, si el que està en qüestió és la certesa metafísica, no es pot negar [...] que tenim motius suficients per excloure la seguretat completa quan ens adonem que igualment podem imaginar, en un somni, que tenim un altre cos i que veiem altres astres i una altra terra, sense que això sigui així. Doncs, ¿com sabem que els pensaments que se'ns ocorren durant el somni són falsos, i que no ho són aquells que tenim desperts, si moltes vegades succeeix que els primers no són menys vius i manifestats que els segons? I per molt que estudiïn els millors enginyers, no crec que puguin donar cap raó que pugui apaivagar aquest dubte, si no és que pressuposen l'existència de Déu. Així, en primer lloc, aquesta mateixa regla que abans he acceptat, a saber, que les coses que concebem molt clarament i distintament són totes vertaderes, aquesta mateixa regla rep la seva certesa només del fet que Déu existeix i es un ésser perfecte.

DESCARTES, *Discurs del mètode*

1. Expliqueu breument —al voltant de 40-80 paraules— les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. En les sis qüestions següents, trieu **l'única resposta** que considereu vàlida (no cal justificar-la). Cada resposta errònia descompta el 33% de la puntuació prevista per a cada pregunta. Per contra, les preguntes no contestades no tindran cap descompte.

[0,5 punts per qüestió encertada]

- 2.1. En aquest text, Descartes suggereix que una certesa metafísica és diferent de la seguretat moral:
 - a) perquè tothom té una certesa metafísica.
 - b) perquè ningú no podrà tenir mai una seguretat moral de res.
 - c) perquè una certesa metafísica és una certesa tan forta que res en absolut no seria una raó en contra seva.
 - d) perquè una certesa metafísica és una certesa tan forta que res del que ha passat fins ara no l'ha fet trontollar.
- 2.2. Una idea clara i distinta, per a Descartes:
 - a) només ho pot ser de les coses externes.
 - b) només ho pot ser del geni maligne.
 - c) és vertadera.
 - d) només la té Déu.
- 2.3. Quina d'aquestes tesis és defensada en el text?
 - a) No hi ha astres, perquè la vida és un somni.
 - b) Totes les idees que tenim són vertaderes.

- c) Les idees clares no poden ser distintes.
- d) La mera seguretat moral que hi ha astres no garanteix que tinguem una certesa metafísica que hi ha astres.

2.4. Quin d'aquests raonaments expressa un argument bàsic en la concepció cartesiana del coneixement?

- a) El fet que hi ha un món extern és una raó per creure en Déu.
- b) La certesa que Déu existeix és una raó per creure que algunes de les nostres idees són representacions vertaderes.
- c) La certesa que hi ha un món extern és una raó per creure en Déu.
- d) Perquè sé que Déu existeix, puc saber també que hi ha un geni maligne.

2.5. Quina d'aquestes afirmacions sobre el coneixement va defensar Descartes?

- a) Totes les nostres idees són impressions.
- b) Totes les nostres idees són clares.
- c) La idea de Déu és innata.
- d) Només Déu pot tenir la idea de Déu.

2.6. La concepció del coneixement humà de Descartes el converteix en un filòsof:

- a) racionalista.
- b) agnòstic.
- c) empirista.
- d) escèptic.

3. Compareu la concepció que té Descartes dels sentits —i de la seva funció en el coneixement humà— amb alguna altra concepció diferent. [3 punts]

4. Esteu d'acord amb l'argument de Descartes que la certesa quotidiana i ordinària sobre l'existència del món extern no és una certesa absoluta? Raoneu la resposta. [2 punts]

Pregunta 1)

Possible resposta:

Descartes distingeix entre la seguretat quotidiana i pràctica ("moral") sobre certs fets i la certesa absoluta ("metafísica"). La segona requereix proves (evidència, raons, motius) tan fortes que no podríem estar equivocats. La possibilitat del somni demostra que això no passa en el cas de la seguretat quotidiana. Acaba enunciant que només l'existència de Déu pot ser una raó per acceptar que en alguns casos (quan tenim una idea clara i distinta) és absolutament segur que no podem estar equivocats.

Les idees a les quals caldria fer referència en l'explicació són, per tant:

- a) La distinció entre seguretat moral (pràctica, ordinària) i certesa metafísica (o seguretat, certesa, absoluta).
- b) L'existència de Déu com a única garantia del coneixement, de la seguretat completa,

de la certesa absoluta, de la certesa metafísica.

Pregunta 2)

Les respostes correctes són: 2.1 – C / 2.2 – C / 2.3 – D / 2.4 – B / 2.5 – C / 2.6 - A

Pregunta 3)

Possibles respostes:

Descartes és un filòsof racionalista. Defensa que hi ha idees innates. Per a ell, els sentits no poden ser la font última de coneixement. No podem trobar en et que ens diuen els sentits res que ens garanteixi plenament que no ens enganyen. Això no vol dir que Descartes no troba la manera de refiar-se dels sentits. El seu argument és que, partint de la meua pròpia existència i del fet que tinc la idea de Déu, és possible demostrar que en certs casos bàsics -quan fem la observació tenint en compte la millor evidència possible, quan seguim els principis i les regles de la millor ciència possible- tenim dret a refiar-nos dels sentits: altrament, Déu ens estaria enganyant. I això no pot ser, ja que Déu és infinitament omniscient, bo i poderós.

La comparança òbvia que es podria fer: amb la concepció empirista del coneixement (Hume).

Altra possibilitat: la comparació amb Plató. Aleshores caldria exposar alguna diferència entre el racionalisme de Plató i el de Descartes. Per exemple:

- (a) la manera en què Déu és, per a Descartes, garantia del coneixement.
- (b) El paper diferent dels sentits (que en el cas de Plató ens produeixen una mena de record).
- (c) L'abast diferent de l'innatisme.

Pregunta 4)

Veure pautes generals.